

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Сумський державний університет (Україна)

Вища школа економіко-гуманітарна (Республіка Польща)

Академія техніко-гуманітарна (Республіка Польща)

IBM Canada, м. Торонто (Канада)

Державна установа "Інститут економіки природокористування та сталого розвитку

Національної академії наук України", м. Київ (Україна)

Парламент Ізраїлю, м. Єрусалим (Держава Ізраїль)

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут» (Україна)

Одеський національний політехнічний університет (Україна)

Технічний університет –Варна (Республіка Болгарія)

Університет “Проф. д-р Асен Златаров”, м. Бургас (Республіка Болгарія)

Університет Торонто (Канада)

УО «Вітебський державний технологічний університет» (Республіка Білорусь)

Економічні проблеми сталого розвитку

Экономические проблемы устойчивого развития

Economical Problems of Sustainable Development

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції
імені проф. Балацького О. Ф.
(Суми, 11–12 травня 2016 р.)

У двох томах

Том 1

Суми
Сумський державний університет
2016

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ЗАЛУЧЕННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНИХ ПРІОРИТЕТІВ РОЗВИТКУ

д.е.н., професор, **Комеліна О.В.**, асистент **Чайкіна А.О.**
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(Україна)

Мале та середнє підприємництво у європейській спільноті відіграє не останню роль у розвитку громади, її економічної підтримки, реалізації територіальних пріоритетів розвитку, крім цього, соціальна відповідальність бізнесу стала невід'ємною частиною його існування. Проте в Україні цей процес поки що набуває розвитку. Разом з тим, форми та методи відповідальності великого та малого бізнесу різні у розвитку територій, реалізація їх пріоритетів значно відрізняються. Якщо великий бізнес в рамках корпоративної соціальної відповідальності здійснює підтримку громади постійно шляхом законодавчо визначених інструментів, через які відбувається підтримка соціальних, енергоефективних, екологічних та інших проєктів, то для малого підприємництва в основному притаманна така допомога переважно через благодійну діяльність, яка носить, як правило, локальний, але у той же час цільовий характер.

Досліджуючи досвід європейських країн, зокрема Польщі, відмітимо, що малі та середні підприємства, займаючи, як і в Україні майже 90% від усієї кількості підприємств, стали вагомим ринковою інституцією з підтримки громади та суспільства, виступають гравцями однієї команди та мають одну ціль – розвиток регіону. Одним із пріоритетних напрямів такої підтримки є екологічна підтримка регіону та територіальної громади.

Польські підприємства, які інвестують у захист навколишнього середовища та запроваджують енергоефективні програми, мають право на фінансову допомогу (субсидії). Як правило, центральні органи влади надають такі субсидії під довготривалі енергоефективні проєкти, які дають змогу створити нові робочі місця, забезпечують створення нового територіального продукту (товару, послуги), створення та реалізація якого супроводжується на загальнодержавному та регіональному рівні зниженням споживання енергоресурсів та ін. Підприємець, що інвестує в розвиток екологічно чистих технологій, при подачі відповідної заяви, може розраховувати на допомогу загальнодержавних і регіональних фондів захисту навколишнього середовища та управління водними ресурсами [1]. Розмір фінансування залежить від конкретного проєкту. Під проєкти з тривалим терміном реалізації, зазвичай пов'язані зі створенням робочих місць або капітальним будівництвом, можна отримати урядові довгострокові прямі субсидії.

В окремих країнах Європи, зокрема у Польщі, за активне просування ідей соціальної відповідальності у рамках запровадження енергоефективних

технологій, екологічної допомоги громаді запроваджено різноманітні нагороди, відзнаки та фінансову підтримку, які частіше за все надаються державними органами або організаціями, що певним чином пов'язані із соціальною відповідальністю бізнесу. Наприклад, щорічно нагороджуються престижною премією «Лідер польської екології» підприємці і компанії за значні досягнення у сфері захисту навколишнього середовища. Такі змагання, які були організовані ще починаючи з 1996 р., сприяють широкому запровадженню інновацій в сфері енергоспоживання та енергоефективності, високій якості продукції та екологічній етиці. Починаючи з 2001 р., основними номінаціями таких змагань є «підприємство» і «товар». У номінації «підприємство» звання присуджується компаніям, що спеціалізуються на виробництві продукції та наданні послуг, які у своїй діяльності використовують чисті технології, зводять до мінімуму різноманітні викиди в навколишнє середовище, зменшують споживання природних ресурсів і викиди токсичних речовин, тобто завдають якомога меншої шкоди довкіллю. У номінації «товар» премія присуджується за трьома додатковими номінаціями: технологія, товар і обладнання – інноваційні, бережливі до навколишнього середовища та економічно ефективні [2].

На жаль в Україні малі та середні підприємства роль малих та середніх підприємств у реалізації аналогічних програм екологічної підтримки громади залишається вкрай малою. Найвідомішим прикладом такого підприємства, можна зазначити відкрите у Львові громадське кафе «URBAN SAFE», головною метою діяльності якого є надання послуг у сфері харчування, а також здійснювати ревіталізацію індустріального простору, проводити промоцію «зелених міст», створювати креативний дизайн вулиць, реалізовувати екологічні програми (місто з меншою кількістю машин) та багато іншого.

Просуванню нових методів та форм реалізації регіональних пріоритетів розвитку є міждержавні програми та проекти. Зокрема в рамках Програми транскордонного співробітництва «Польща – Білорусь – Україна» (2012–2020 рр., бюджет –186 млн. євро) [3] головними пріоритетами було визначено: створення кращих умов для підприємництва; розвиток туризму та покращення доступу до регіону; регіональне та місцеве транскордонне співробітництво; розбудова потенціалу та ініціатив місцевих громад.

Отже, європейський досвід свідчить про нові форми та методи залучення малого та середнього підприємництва до реалізації суспільно значимих проектів із залученням територіальної громади на засадах взаємодії та співпраці між даними інституціями.

1. Komelina O.V., Chaikina A. O. Scientific principles of modeling entrepreneurial potential of the region / O. V. Komelina, A. O. Chaikina // Actual Problem of Economics. – 2015. – P. 38–45.

2. Рибак Я., Шаповал В. Становлення соціальної відповідальності бізнесу в Польщі та тенденції її розвитку в умовах кризи / Я. Рибак, В. Шаповал // Вісник Академії митної служби

України. Сер. : Економіка. – 2009. – № 2. – С. 69–75. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsue_2009_2_10

3. Інвестиційні пропозиції (Програми підтримки бізнесу). Торгово-промислова палата України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://invest.ucci.org.ua/ua/business/programs>

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

ст. викладач **Мартинець В.В.**, студент гр. М-21 **Тітов В.С.**
Сумський державний університет (Україна)

Малий бізнес – це один із елементів ринкової економіки. Оскільки діяльність малих підприємств орієнтована на внутрішній регіональний ринок, малий бізнес є однією з складових формування соціально-економічної структури розвитку регіону. Саме малий бізнес створює нові робочі місця, швидко насичує ринок товарами і послугами, сприяє розвитку конкуренції та ринкової структури.

В Україні розвиток малого підприємництва пов'язаний з низкою проблем та перешкод. Серед основних проблем і перешкод розвитку малого бізнесу та забезпечення прибутковості малих підприємств слід відзначити наступні:

- недосконалість та нестабільність законодавчої бази розвитку малого бізнесу;
- неспроможність виконання законів України на регіональному рівні;
- недосконалість державної підтримки та регіональної політики розвитку малого підприємництва;
- нестабільність податкового законодавства та надмірний податковий тиск;
- відсутність сприятливого бізнес-середовища розвитку малого підприємництва та залучення інвестицій у розвиток малих підприємств;
- нестача внутрішніх фінансових джерел та обмеженість доступу до зовнішніх джерел фінансування;
- прояви опортуністичної поведінки державних службовців;
- високі транзакційні витрати подолання адміністративних бар'єрів розвитку малого підприємництва;
- обмеженість інформаційного та консультаційного забезпечення;
- неефективна система мотивації персоналу малих підприємств;
- низька продуктивність праці на малих підприємствах;
- застаріле технічне і технологічне оснащення малих підприємств, що в свою чергу супроводжується низькою конкурентоспроможністю товарів (послуг) порівняно з товарами (послугами) середніх і великих підприємств.

Діяльність малих підприємств повинна бути спрямована на забезпечення прибутковості і конкурентоспроможності підприємств, що в свою чергу має позитивний вплив на соціально-економічний розвиток регіону.

Провідну роль у розв'язанні проблем розвитку малого бізнесу повинен